

підходів до наукового забезпечення розвитку бухгалтерського обліку і звітності в контексті їх глобалізації потребує критичного осмислення зарубіжної теорії і практики і зваженого підходу до впровадження таких розробок в Україні. Отже, подальші дослідження в цьому напрямі є перспективними.

Література

1. Бородкін О.С. “Шокова терапія” для бухгалтерського обліку //Світ бухгалтерського обліку. – 1997. – № 1. – С. 41–46.
2. Чумаченко Н.Г. Бухгалтерський облік: минуле, тепер... майбутнє?! //Світ бухгалтерського обліку. – 1997. – № 1. – С. 2–6.
3. Чумаченко М.Г. Розвиток бухгалтерського обліку в Україні // Світ бухгалтерського обліку. – 1998. – № 10. – С. 2–9.
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні // Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV.
5. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней / Я.В. Соколов. – М.: Аудит ЮНИТИ, 1999. – 638 с.
6. Пушкар М.С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти): Монографія / М.С. Пушкар. – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 423 с.
7. Хомин П.Я. Звітність як інформаційна система забезпечення розвитку агровиробництва: проблема повноти й достовірності//Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнічного університету (економічні науки) / П.Я. Хомин, М.С. Палюх / За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія “Люкс”, 2013. – №2 (22), том 1. – С.301-310.
8. Хомин П.Я. Недоліки інформаційного забезпечення менеджменту у світлі класичної теорії обліку//Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) // П.Я. Хомин, М.С. Палюх. /За ред. М.Ф. Кропивка. – Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія „Люкс”, 2012. – № 2 (18), том 3. – С. 246-255.

Микола ПАРХОМЕЦЬ

Тернопільський національний економічний університет

РОЗВИТОК ІНТЕГРОВАНИХ ОБ’ЄДНАНЬ – ОСНОВА ВИРОБНИЦТВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ АГРОПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ.

Основні галузі більшості аграрних підприємств України в сучасних умовах функціонують неефективно, збиткові. Збитковість їх в значній мірі обумовлена низькою урожайністю сільськогосподарських культур та продуктивністю тварин, що призвело до зростання собівартості одиниці продукції і на цій основі зменшення конкурентоспроможності галузей. Такий стан головних галузей аграрного сектору не відповідає сучасним вимогам ринкової економіки і прагненню України інтегруватися в ЄС.

Поліпшення якісних параметрів продукції та підвищення її конкурентоспроможності обумовлює об’єктивну необхідність запровадження

прогресивних, ресурсощадних технологій як у виробництві сільськогосподарської сировини, так і у переробних підприємствах харчової промисловості. Все це потребує залучення значних інвестицій, які необхідно спрямовувати на забезпечення необхідної потреби новітніх технічних засобів; запровадження інноваційних технологій агропромислового виробництва, поліпшення менеджменту і маркетингу, підготовку кадрів масових професій тощо.

Прискорити вирішення цієї архіважливої проблеми в значній мірі можна, на наш погляд, шляхом розвитку горизонтальної та вертикальної інтеграції, створення інтегрованих формувань (агрохолдинги, асоціації, кластери тощо) агропромислового виробництва й виготовлення кінцевої конкурентоспроможної продукції на базі діючих продовольчих підкомплексів АПК (олієжировий, молокопродуктовий, м'ясопродуктовий, цукробуряковий та ін.).

Інтегровані формування (кластери) активно створюються і функціонують в країнах: Європи; Америки; Азії та інших країнах світу [1, 2, 3, 4, 6]. У названих країнах держава проводить активну кластерну політику розвитку галузей національної економіки, а діючі кластери засвідчують високі фінансові результати та конкурентоспроможність кінцевої продукції на світовому ринку.

На Україні упродовж 2000–2014 рр. найактивніше здійснювали формування інтегрованих об'єднань (корпоративи, агрохолдинги, кластери) у різних галузях національної економіки в Запорізькій, Хмельницькій, Харківській, Київській, Львівській, Миколаївській, Черкаській, Херсонській та інших областях [1, 2, 3, 6]. У 2012 р. сільськогосподарську діяльність здійснювали 129 агрохолдингів, які поглинули 6000 агропідприємств і контролюють близько 8,7 млн. га (21,0%) сільськогосподарських угідь країни. Через 2–3 роки кількість агрохолдингових формувань може збільшитися до 170–180 і вони контролюватимуть 28–30% земель сільськогосподарського призначення [3, с. 7–8]. Очевидно, що подальше збільшення підконтрольних цим структурам площ сільськогосподарських угідь в недалекому майбутньому може загрожувати діяльності середніх і малих форм аграрного бізнесу.

Досвід наявних агрохолдингів показав вищу економічну ефективність їх діяльності порівняно зі звичайними агропідприємствами, переваги й недоліки у агропромисловому виробництві продукції. Переваги їх полягають у тому, що – це крупні агропромислові формування, в яких досягнуто реальну інтеграцію сільського господарства, підприємств переробної промисловості й торгівлі без участі посередників, що сприяє збільшенню частки прибутку в межах агрохолдингу. Вони мають сприятливіші умови для залучення іноземних інвестицій, забезпечення інноваційними технічними засобами і на цій основі запровадження новітніх, ресурсощадних технологій з виробництва конкурентоспроможної продукції тощо.

До недоліків у діяльності агрохолдингів необхідно віднести наступне: недостатня їх соціальна спрямованість діяльності, вони збільшують масу прибутків лише для власних потреб, не вирішуючи соціальні проблеми на селі; площа сільськогосподарських угідь (150–300 тис. га), яка використовується більшістю агрохолдингів розпорошена і знаходиться у багатьох

адміністративних районах та областях, що обумовлює зростання витрат на логістику та ускладнює порядок справляння податків; дві третини агрохолдингів спеціалізуються на вирощуванні високорентабельних зернових і технічних культур за інтенсивними технологіями, що обумовлює порушення агротехнічних вимог, призводить до виснаження ґрунтів та зменшення їх родючості тощо.

Агрохолдингами у 2011 р. було вироблено з використанням сучасних інноваційних технологій і реалізовано близько 46% озимої пшениці, 53% кукурудзи на зерно, 38% ріпаку, 31% соняшнику, 77% цукрових буряків та 81% м'яса птиці від загального обсягу виробництва цих видів продукції в сільськогосподарських підприємствах усіх форм власності [3, с. 10].

Зазначимо, що більш прогресивною формою агропромислового виробництва порівняно із агрохолдингами є кластерні формування в рамках адміністративних районів, області, в основу діяльності яких покладені корпоративні відносини спільної діяльності та державно-приватного партнерства. Кластерні об'єднання організуються на основі укладання договорів про спільну діяльність без створення юридичної особи, механізм укладання яких передбачений Цивільним кодексом України і їх діяльність скеровується Радою учасників кластера. Кластерні агропромислові формування об'єднують виробників сировини, переробні підприємства, наукові установи та інші інфраструктурні складові. Вони характеризуються високою конкурентоспроможністю, порівняно з агрохолдингами мають більшу соціальну спрямованість, зокрема [1, с. 7]:

– кластер є неантогоністичною формою об'єднання великих, середніх і малих форм підприємництва в рамках спільної діяльності на договірних засадах, зі збереженням юридичної самостійності учасника;

– учасники кластера формують замкнутий продуктовий ланцюг просування продукції виробників до споживачів, при потребі розбудовуючи внутрішню інфраструктуру для надання послуг з агросервісного обслуговування сільськогосподарського виробництва, переробки, зберігання та реалізації, що створює сприятливі умови для виробництва і реалізації продукції учасників кластера;

– між учасниками кластера зберігаються кооперація і довіра, що ґрунтуються на паритетному обміні між учасниками продуктового ланцюга через застосування взаємовигідних внутрішньокластерних трансфертних цін;

– тісна взаємодія кластерного об'єднання з органами влади та місцевого самоврядування з використанням механізмів приватно-державного партнерства.

Діючі агропромислові кластери, як свідчать літературні джерела [1, 2, 6], демонструють інноваційну, ресурсозберігаючу технологію виробництва конкурентоспроможної продукції, домагаються високих фінансових результатів, поліпшують соціальні умови життя населення.

Таким чином, організація агропромислових кластерів формує економічну основу (базис) для прискорення регіонального розвитку економіки галузей сільського господарства і харчової промисловості. Тому владні структури мають бути зацікавлені у створенні та розвитку агропромислових кластерів,

здійснювати належну підтримку їх діяльності, поліпшувати регулювання попиту й пропозиції продукції та управління агропромисловим виробництвом на регіональному і державному рівнях.

Література

1. Аграрні кластери в запитання та відповідях / [Крапивко М. Ф., Луженко Ю. О., Малік М. Й. та ін.]; за ред. М. Ф. Кропивка. – К. : ННЦ ІАЕ, 2013. – 30 с.
2. Березенко Т. В. Євроінтеграційний шлях розвитку національної олієжирової галузі : моногр. / Т. В. Березенко. – К. : Кондор, 2014. – 432 с.
3. Лупенко Ю. О. Агрохолдинги в Україні та посилення соціальної спрямованості їх діяльності / Ю. О. Лупенко, М. Ф. Кропивко // Економіка АПК. – 2013. – № 7. – С. 5–21.
4. Пархомець М. К. Організаційно-економічні основи розвитку молокопродуктового підкомплексу в ринкових умовах : моногр. / М. К. Пархомець. – Тернопіль : Економічна думка, 2005. – 346 с.
5. Пархомець М. К. Організаційно-економічні засади підвищення ефективності функціонування цукробурякового підкомплексу АПК : моногр. / М. К. Пархомець, О. Р. Олійник. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 260 с.
6. Череп А. В. Створення та розвиток кластерних об'єднань підприємств харчової промисловості: теорія і практика / А. В. Череп, Т. В. Пуліна. – Запоріжжя : ЗНТК, 2011. – 260 с.

Галина ПИРІГ, Мирон ГУДЗИЛЯК

Тернопільський національний економічний університет

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ

Забруднення довкілля стало глобальною проблемою, яка динамічно збільшується у відповідності до зростання кількості людей.

Специфіка сьогоденної ситуації полягає в тому, що накопичувані десятиліттями екологічні проблеми тепер треба вирішувати в зовсім інших політичних та економічних умовах. У зв'язку з цим надзвичайно актуальними є еколого-економічні дослідження трансформаційних процесів, наукове обґрунтування стратегії екологічної політики, розробка теоретико-методичних основ формування регіональних систем екологічної безпеки і т.д.

Соціально-економічні аспекти формування та реалізації тенденцій природокористування та захисту довкілля висвітлені в працях Амоші О.І., Балацького О.Ф., Буркинського Б.В., Галушкіної Т.П., Герасимчук З.В., Гринів Л.С., Данилишина Б.М., Долішнього М.І., Качинського А.В., Ковалю Я.В., Мельника Л.Г., Мішеніна Є.В., Міщенко В.С., Павлова В.І., Сахаєва В.Г., Синякевича І.М., Стадницького Ю.І., Степаненка А.В., Степанова В.М., Туниці Ю.Ю., Федорищевої А.Г., Харічкова С.К., Хвесика М.А., Хлобистова Є.В. та інші.